

אור ההליכות

יודי מעשרות בשנת השמיטה | מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

להביא אותנו לידי זיכוכן שנוכל להתייצב לפני ה' ולהתנקות בדברים שמילאנו את כל חובותינו, הצהרה ווידוי לפניו יתברך. אם כן הביעור הוא מקצה שיפורים, בדיקה שאכן באמת לא נשאר אצלנו ממתנות הארץ של הכוהנים והלוויים, של העניים ושל עצמנו ושלא כן באמת מילאנו את כל חובותינו. יוצא אפוא שהביעור והוידוי הם כמו עשיית סוכה וישיבה בסוכה שאנו מברכים "לישב בסוכה" ולא "על מעשה סוכה" כי זה ראשית מצווה שסופה בפסגה הוידוי, לכן רבנו מנה את הוידוי ולא את הביעור.

אם כך האם גם בימינו יש המצווה הזאת של יודי מעשרות? רבנו בהמשך פרק י"א מהלכות מעשר שני ונטע רבעי, הלכה ד, כתוב: "אין מתוודין אלא ביום וכל היום כשר לוידוי המעשר, ובין לפני הבית בין שלא לפני הבית, חייב לבער ולהתוודות". כלומר בערב יום טוב האחרון היה הביעור ולמחר מתוודים, ובכך לכאורה כתוב גם "שלא לפני הבית" כלומר היום באין לנו בית מקדש, מהרה ייבנה, אנו חייבים בוידוי. אף מתוך הגמרא רואים תנאים שחיו אחרי החורבן ועדיין קיימו את מצוות הוידוי, ולכאורה כך גם בימינו. אולם כשמעניינים היטב בדברי רבנו נראה שבימינו שלנו, להבדיל מסמוך לחורבן, כבר אין אנו יכולים להתוודות. שהרי בהלכה יג (שם) אומר רבנו: "ובזמן שהיו נותנין מעשר ראשון לכוהנים לא היו מתוודין, שנאמר 'וגם נתתיו ללווי'". כלומר אומר רבנו כי כאשר עזרא הסופר כנס את הלוויים שלא רצו לעלות לארץ בבית שני בכך שהמעשר הראשון המיועד ללוויים יינתן לכוהנים, לא היו מתוודים משום שנאמר "וגם נתתיו ללווי" ואם יאמר זאת בוידוי איך יוציא שקר מתוך פיו? כתוב בירושלמי (מעשר שני, פרק ה) שנפרעים מאיתנו אם אנחנו עומדים לפני ה' יתברך ומוציאים שקר בפניו כלומר עם כל הכבוד שהוידוי הוא מאוד חשוב, אבל המתודה צריך להתוודות וידוי של אמת ולא כזה שאיננו משקף את המציאות ולכן אז לא היו מתוודים.

ידועה הגישה של רבנו שהלכות היסטוריות דהיינו שאין להן יישום בעתיד הוא איננו מביא אותן, וכך לא הביא את ההלכות שנהגו רק במדבר. אולם מדוע רבנו כאן מביא הלכה היסטורית שבזמן עזרא לא היו מתוודים? אלא רבנו רצה לאותת לנו שבכל דור ודור צריכים אנו לראות אם אנחנו יכולים להתוודות או לא כי אם אנחנו מתוודים ומוציאים מפנינו דברים שאינם משקפים את המציאות הרי ייפרעו מאתנו על שאנו מוציאים שקר מפנינו. הנה בהלכה טו (שם) נאמר: "...ולא יבערתי ממנו בטמא" - הא אם הפרישו בטומאה, אינו מתוודה", ואנחנו היום מפרישים את מעשר שני בטומאה כי אנחנו היום טמאי מתים ולכן אינו מתוודה. משמע שבכל תקופה בה איננו ממלאים את כל חובותינו כי איננו יכולים למשל איננו נותנים את התרומה הגדולה לכוהן ולא כולם מביאים את המעשר ראשון ללווי בטענות שונות ומאחר שאנחנו מפרישים מעשר שני בטומאה, אזי יוצא אפוא שבימינו אם נתודה הוידוי איננו משקף נכון את הדברים.

משום כך נראה לענ"ד שלפי רבנו אין מצוות וידוי נוהגת בזמן הזה בניגוד לזמן התלמוד בו מוצאים תנאים שהתוודו, אך זה היה סמוך לחורבן כשעדיין הטהרות נהגו, והואיל והטהרות נהגו אזי הפרישו את מעשר שני בטמאה ומי שהיה טמא ולא הפריש התודה, וכך זה עדיין היה משקף את המציאות.

התורה מצווה אותנו על יודי מעשרות, ואומר רבנו הרמב"ם בספר המצוות בעניין זה במצוות עשה קלא: "שנצטוונו להתוודות לפני יתעלה בהפרישנו את חובת התרומות והמעשרות ולהתנקות מהם גם בדיבור כדרך שהתנקינו מלהחזיק בהן בפועל, וזהו הנקרא 'יודי מעשר', והציווי בכך הוא אמרו יתעלה: 'ואמרת לפני ה' אלוהיך ביערתי הקודש מן הבית וגם נתתיו ללווי ולגר ליתום ולא למנה". כלומר יש כאן דברים נפלאים בדברי רבנו שהתורה ציוותה אותנו למלא את חובותינו בעניין תרומות ומעשרות, וכל המתנות התלויות בזרע הארץ, ואחת בתקופה מסוימת יש צורך לוודא שאכן באמת ביערנו הכול ואין אנו חייבים עוד איזושהי מתנה לזרע הארץ, וכמו שבפועל אנחנו מבערים כל מתנה שנמצאת אצלנו, ככה אנחנו צריכים להתנקות מדברים דהיינו לא רק להתנקות בפועל מן המתנות שבידינו אלא להתנקות בדברים, להתייצב לפני ה' ולהתוודות כי אכן אנחנו מלאנו את כל חובותינו כפי שנצטוונו.

רבנו בפרק י"א מהלכות מעשר שני ונטע רבעי הלכות א-ג כתוב: "מצוות עשה להתוודות לפני ה' אחר שמוציאין כל המתנות שבזרע הארץ, וזה הוא הנקרא וידוי מעשר. ואין מתוודין וידוי זה אלא אחר השנה שמפרישין בה מעשר עני שנאמר 'כי תכלה לעשר... ואמרת לפני ה' אלוהיך ביערתי הקודש מן הבית' (דברים כו, יג-יז). אימתי מתוודין? במנחה ביום טוב אחרון של פסח של שנה רביעית ושל שביעית שנאמר 'כי תכלה לעשר' (דברים כו, יג)... כלומר שכל שלוש שנים יש צורך בוידוי מעשר כי רק בשנה השלישית ובשנה השישית יש מעשר עני, במקום מעשר שני, ואין יוכל להתוודות שהוא מילא את כל חובותיו אם יעשה זאת כל שנה? לכן וידוי המעשרות הוא בשנה הרביעית במנחה של שביעי של פסח כי אז אנחנו כבר יכולים להיות בטוחים שגם מילאנו את חובתנו לא רק בתרומה גדולה, לא רק במעשר ראשון, לא רק בתרומת מעשר, לא רק במעשר שני אלא גם במעשר עני, ובכל המתנות שבזרע הארץ וזה אפילו כולל את הביכורים.

לפיכך השנה שהיא שנת שמיטה הרי במנחה שביום השביעי של פסח אמור לכאורה להיות וידוי מעשרות שמילאנו את כל חובותינו, אך האמנם גם בזמן הזה אנחנו מצווים לקיים מצווה זו או לא? בטרם נברר אם מצווה זו חלה גם בימינו חייבים אנו לברר מדוע רבנו הגדיר את המצווה כמצוות עשה להתוודות לפני ה'. במוכן הרעיוני כבר אמר רבנו בספר המצוות שכמו שיש לנו מטלה להתנקות בפועל מהחובות שיש לנו בעניין מתנות של זרע הארץ, צריכים אנחנו להתנקות בדברים לפניו יתברך ולהתוודות שאכן מילאנו את כל חובותינו. אבל במוכן ההלכתי נשאלת השאלה למה רבנו מנה את ביעור המעשרות כמצווה בפני עצמה אלא מנה רק את הוידוי? אחד התירוצים הוא מאחר שוידוי וביעור בדיבור אחד נאמרו אזי הוידוי זה כבר הכול. תירוץ נוסף אמר הרב קוק שבבעצם דין הביעור הוא דין מדיני המצווה ואין מונים דין מדיני המצווה כמצווה בפני עצמה דהיינו כשם שבתפילין הרבה דינים ולא כל דין יהיה מצווה אלא רק ההנחה. בנוסף על דברי הרב קוק יכולים אנחנו גם לומר מאחר שכבר נצטוונו באופן פרטני על המתנות - חובתנו בתרומה גדולה, במעשר ראשון, בתרומת מעשר, בביכורים, במעשר שני, במעשר עני - אזי ברור שכל אימת שאנחנו מפרישים את תרומות הארץ אנחנו ממלאים את חובותינו אלא שהתורה רצתה

גיליון 155
ניסן
ה'תשפ"ב ליציאה
ב'שנ"ג לשטרות

המרכז העולמי
למשפט התורה

בית הדין
לדיני ממונות

ארגון
"אשת חיל"

כולל
להכשרת דיינים

שבטות עיון | ירחי כלה
וישיבות ר"ח

הוצאת ספרים
מכון משה

אתר
"נצח ישראל"

www.net-sah.org

העלון מוקדש לזכרו של
הובנו ויקינו
ר' יחי' ב"ר יחי'א
שי (השאש) נע"ג

שאב מלוא חופנים טובה. חבש את ספסלי בית המדרש בישיבת "תפארת הכרמל" בחיפה ובישיבת "כנסת ישראל - חברון" בירושלים, ולאחר נישואיו שקד כל ימיו על דלתי בתי מדרשות בכוללי אברכים, שהאחרון שבהם היה "כולל חזון איש" בבני ברק. במקביל הרביץ תורה ברבים בעירו בני ברק ובמקומות אחרים: קריית-אוננו, גבעתיים ורעננה, בה שימש כרב קהילת "מורשת אבות" לעדת יהודי תימן.

שיעוריו היו בנויים לתלפיות, פתוכים עמקות ישיבתית ומסורת אבותינו ורבותינו נוחי נפש, ואישיותו הקורנת משכה אליהם חברים מקשיבים רבים ששתו בצמא את דבריו. הוא מצדו מסר את נפשו על רציפות הלימוד, והיה מקפיד להגיע בדייקנות גם בימי "בין הזמנים", כמו גם אם היה חולה ובכל מזג אוויר או נסיבות משתנות.

תפילותיו ותקיעותיו בימים הנוראים היו לשם דבר, ושיקפו נאמנה את לחניו הידועים ואת סגנונו הייחודי של אביו הגדול כמוהר"ר אברהם, ומכוח אישיותו משכו רבים להתעוררות תשובה.

הניח אחריו משפחה לתפארת, תלמידים ומכרים המוקירים את אישיותו ואת מפעלותיו. תנצב"ה.

אליקים צדוק
רב קהילת "שערי ציון" יד בנימין

"מִצְרָף לְכֶסֶף וְכוֹר לְזָהָב, וְאִישׁ לְפִי מְהֻלָּו" (משלי כז, כא) - איבעית אימא לפי מהללו בפני הבריות, ואיבעית אימא לפי מהללו את הבריות. עם פטירת כמוהר"ר אברהם צדוק זצ"ל בט' באלול ה'תשנ"ח, הספידו בנו האהוב הרב ינון, כי עליו יאות לקונן בלשון בה ביכו חכמים את פטירת שמואל הקטן "שנטל כל חמודות שבעולם והלך לו" (מסכת שמחות ח). ומדוע דווקא עליו אמרו כן? משום שכשמו כן הוא, היה מקטין עצמו בענותותו, עד שהסובבים אותו לא יכלו לעמוד על מכלול מעלותיו ומידותיו התרומיות ולסגלן לעצמם.

וראויים הדברים להיאמר גם על הרב ינון עצמו, שנסתלק לבית עולמו בטו"ב באדר הראשון ה'תשפ"ב, לאחר שנתיישר במחלה קשה. על אף שהיה איש האשכולות, איש שהכול בו - תורה ומסורה, הלכה ומנהג, ניגון ונעימה, דעת ותבונה, מאור פנים ואהבת הבריות - הרי שענווה גדולה מכולם. ובכך התייחד הרב ינון, שהיה מקטין את עצמו ונחבא בקרן זוית, בצניעות מיוחדת, בפשטות הליכות ובחכיבות רבה לכול בריה.

ראשית חינוכו התורני לפני אביו הגדול, בו דבק כ"בר חכים" וממנו

לק"י
הליכות עם ישראל
עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה
בית הכנסת
ארגון "אבי'דוד"

הנכם מוזמנים ליום עיון במשנת הרמב"ם במעמד "הקבלת פני רב"

שיתקיים ביום רביעי, ד' בחוה"מ פסח, י"ט בניסן תשפ"ב (20.4.22)
בבית הכנסת ארגון "אבי'דוד", רח' אבן ספיר 5, ירושלים

17:00 התכנסות

17:15 עו"ד וד"ר אריאל מלאכי יצ"ו
אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן
על מדרשי תימן - מהותם וערכם

● תפילת מנחה

18:20 ד"ר אורי מלמד יצ"ו
האקדמיה ללשון העברית והאוניברסיטה העברית, ירושלים
יְהוָה שְׁלוֹם: הערות הרב עֲמָרָם קֶרֶח על תפסי' רס"ג למקרא

19:10 הרה"ג רצון ערוסי שליט"א
רבה של קריית אוננו וחבר מועצת הרבנות הראשית
הכשרת כלים בימי הפסח, לרבות ביו"ט,
ודין שביעי של יו"ט, ששבת חלה אחריו

● תפילת ערבית

מנחה עו"ד מוטי בן-יהודה יצ"ו

הכול נדרשים לעטות מסכות בכל מהלך האירוע
עזרת נשים פתוחה

תזכו לשנים רבות ומועדים טובים

תשובות יתנו
בעדיפות
לצערי הצאן

שאלות ניתן לשלוח
למספר
054-244-3930

"חייב אדם להקביל פני רבו ברגל" (ראש השנה ט"ו ע"ב)

הרינו להזמין את הציבור הרחב לקיים מצוות הקבלת פני הרב
מורנו ורבנו הרה"ג

רצון ערוסי

שליט"א

רב העיר קרית אוננו, חבר מועצת הרבנות הראשית לישראל ויו"ר עמותת 'הליכות עם ישראל'

יתקיים אי"ה ביום שני, יז' בניסן תשפ"ב, 18.4.22
בשעה 17:00 בבית הכנסת "שיבת ציון"
רח' הרב שלום יצחק הלוי 6 קרית אוננו

בנושא: כללי פסיקה בהלכה

בהנחיית: ר' אורי זהבי

שו"ת | מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

ש. בעניין ביעור חמץ שנמצא בערב פסח, שאלתי עקב מעשה שהיה, וכך היה: בערב פסח, כשעה קלה לפני כניסת החג, בעודי יורד מהבית לכיוון הרכב, עם בגדי חג ותיקים כדי לנסוע למקום בו אנו מתארחים בליל הסדר, והנה בכניסה שתחת הבניין (שבשטח השייך לבניין) נתקלתי בפיתה שהושארה ע"י אחד מילדי השכנים הדתיים, ששלחו אותם לאכול את ארוחת הבוקר באותו יום מוחץ לבית, וכנראה בלא יודעין נשכחה שם. ואני שזמני לא היה בידי להתמהמה ולחשוב כיצד לנהוג, מיהרתי והשלכתי אותה בשלימותה אל הפח של הבניין כדי להיפטר ממנה מה שיותר מהר.

ש. לפני הפסח ביערתי מחמצת שאור שהייתה ברשותי. הכלי (עשוי פלסטיק) נשטף היטב במים וסבון. הריח של המחמצת מאוד דומיננטי ועדיין ניתן להבחין בריח. ידוע כי אם רוצים לנטרל לחלוטין שאריות של שמרים יש לשטוף באקונומיקה או לחטא בחום. ברור שיש בכלי שאריות מיקרוסקופיות של מחמצת, למרות שבעין הכלי נקי לחלוטין.

ש. השאלה היא: האם ניתן להכין מחמצת חדשה בכלי כאשר ברור שהשאריות הקודמות שבכלי יתרמו להתפתחות המחמצת. או נאמר שדינה של המחמצת הבלועה בכלי כדבר המעמיד שאינו בטל?

ת. אם ניקית הכלי היטב לפני פסח, מותר להשתמש בו אחרי פסח, למרות שיש ריח. א. ריחא לאו מילתא הוא. ב. חז"ל לא גזרו על הטעם הבלוע בכלי, לאסרו אחר הפסח. ג. חז"ל גם לא גזרו על תערובת חמץ, שעבר עליה הפסח, ולא על תערובת שנתערבה אחרי הפסח.

ש. האם אפשר לקנות פרחים בשנת שמיטה? ת. לפרחים, חוץ מוורדים, אין קדושת שביעית, ומותר לקנות פרחים בשביעית, גם בלי חשש שהכסף יקבל קדושת שביעית.

ש. מה דין כלים שהיו במדיח כלים חלביים ובשרי ביחד בתכנית חום 80 מעלות? ת. בדיעבד אין איסור. לכתחילה יש להיזהר שלא לעשות כן. רצוי להגעיל את אותם כלים.

ש. האם ניתן להתייחס לכלי אוכל העשויים מחומר קורל כזכוכית מבחינת הכשרה לפסח? ת. כן.

ש. מה בגדר חובה בנקיון תנור שאין משתמשים בו בפסח? ת. כל כלי שאין משתמשים בו בפסח, יש לנקות אותו מכל חמץ שיש בו או רבץ בו, ולגנוז אותו עד לאחר הפסח.

ש. תלמיד ישיבה שבמהלך הפסח יהיה בביתו, האם צריך לעשות בדיקת חמץ בחדרו בישיבה לפני בין הזמנים? ת. כן.

ש. האם מותר לנקות כתם בחולצה עם מגבון בחול המועד? ת. הסרת כתמים בחול המועד - מותרת.

אור החינוך - הרב יונתן לוי שבחים והערכה עצמית - חלק א: מורכבות האדם

הצורך הראשון של האדם הוא הקיום. צורך זה כולל אכילה, שתייה וכן טיפול בבריאות, ומתחיל מרגע לידתו של האדם. הצורך השני של האדם המתחיל בלידתו הוא אהבה. אדם זקוק לקרבה ושייכות, הוא רוצה לדעת ולחוש שאוהבים אותו ומעוניינים בו.

בשלב מתקדם יותר של חיי האדם, עם התפתחות המוח מתווסף לו צורך נוסף והוא הצורך בהערכה. אדם מעוניין שיעריכו אותו ואת מעשיו. ישנה חשיבות מיוחדת לצורך זה, שכן מתוך ההערכה הניתנת לילד הוא לומד להעריך את עצמו. מטרת השבחים שבהם נעסוק היא לבטא את ההערכה שלנו כלפי הילד ולבנות בו הערכה כלפי עצמו.

במאמרים הבאים נברר אלו שבחים מועילים לילד ומעצימים אותו ואלו עלולים לגרום לו בדיקת את ההפך...

האדם הינו יצור המורכב מטוב ורע. האדמו"ר הזקן בספר התניא מביא בשם רבי חיים ויטל, כי לכל אדם שני כוחות חיים הנאבקים זה בזה. כוח הדוחפו להתעלות ולקדושה, המכונה: "נפש אלוקית", וכוח המורידו למטה, המכונה: "נפש בהמית".

בעלי הסוד כתבו כי נפש האדם מורכבת מארבעה יסודות מרכזיים: אש, מים, עפר ורוח. מסביר בעל התניא שהיסודות הללו באים לידי ביטוי באדם באופן הבא: כוחות הנפש הגורמים לאדם להפריז בחשיבותו ובערכו נובעים מיסוד האש, שדרכה לעלות למעלה. הדחיפה של האדם לתענוגי העולם נובעת מיסוד המים, שטמון בהם הכוח להצמיח ולגדל את כל מה שיכול לספק לאדם תענוגים. יסוד הרוח מצידו גורם לאדם להתנפח ולמצוא קורת רוח בליצינות והשתטות. לעומתם, ישנו כוח "מכבה", הנובע מיסוד העפר, ההופך את האדם להיות כִּבְד שלא מתוך התבוננות אלא מכוח משא החומריות.

אך זה כנגד זה עשה אלוקים. כפי שהיסודות השונים דוחפים את האדם למידות רעות, כך אותם יסודות ממש דוחפים אותו לטוב. האדם נמצא במלחמה תמידית בין הכוחות השונים הקיימים בו, בין נפשו האלוקית לנפשו הבהמית, איזו מהן תמשול בו ותנחה את התנהלותו.

מצד אחד, כאשר נותנים לילד שבח המתעלם ממצויאות הרע הקיים בו, הדבר גורם לו להתנגדות פנימית. אך מצד שני, אי אפשר בלי שבחים כיוון שהצורך בהערכה הוא צורך בסיסי של האדם.

יונתן לוי, מחבר הספרים: "יסודות החינוך" - הדרכות חינוכיות ליהודים, ו"מתגברים בקדושה" - הדרכות מעצימות לנער המתבגר.

050-9391244
yonaam@gmail.com

ניתנים גם לאומה מרושעת, צפוי היה לדעתו שלאחר שתקבל אומה זו חנינה היא תעלה ותביא צער ויסורים גדולים לעולם כפי שאכן קרה לאורך כ-130 שנות שלטונה האכזרי של אשור. אולם הקב"ה ענה לו כפי שענה למלאכים שתמהו על הצלת ישמעאל בצמאונו במדבר: "באשר הוא שם" כל אדם נידון לפי מצבו העכשווי ולא לפי מה שיקרה בעתיד, לכן אם כעת צדיקים הם, הם ינצלו. אבל הקב"ה אינו פתי תמים ואינו וותרן לרשעים, הוא רק מאריך אפיו, ממתין ומצפה לתשובתם של רשעים וכשאנשים שבים אחרי הכל הוא גובה מהם את עונשם עד תומו. כך קרה בהמשך שלאחר כמה דורות של שלטונה הקשה של אשור יצא הנביא נחום והודיע על הסערה הגדולה שעומדת להתרחש כשזעמו של הקב"ה יופיע וקנאתו תשמיר את אשור. כאן טמון גם ההסבר למידה האחרונה ביג' מידות של רחמים, שהרי היא למעשה מידה קשה של הבאת פורענות - "לא ינקה". כיצד מידה זו קרויה מידה של רחמים? התשובה היא שלאחר שהקב"ה נתן לאדם יב' אפשרויות של הזדמנויות שונות לחזור בו והוא לא חזר, יש מקום לעשות כעת רחמים עם שאר העולם שסובל כל העת ממעשיו של אותו רשע ולכן ההיפרעות ממנו והשמדתו הם הם הרחמים הגדולים על העולם.

בכך מתבאר מנהג לכאורה תמוה שאנחנו עושים באמירת הסליחות בתפילה ובו אנחנו משמיטים באמירת יג' מידות את המידה האחרונה ועוצרים לפני סיום הפסוק במילה "ונקה". כיצד ניתן לשבש את הפסוק ולאומרו בצורה שמשנה את משמעותו? הגמרא (שבועות ט"א, ט"ב) דנה ביג' מידות אלו ושואלת כיצד ניתן להבין שיש בתוכן שתי מידות שלכאורה סותרות זו את זו, יש את המידה של "נקה" ויש לידה גם את "לא ינקה", ותשובתה היא שהקב"ה משתמש ב"נקה" לכל מי ששב בתשובה והוא משתמש ב"לא ינקה" למי שאינו שב בתשובה. על פי זה ברור מנהגנו, שכן בכאן לשוב אל הקב"ה וכשאנחנו אומרים סליחות לפניו המידה ששייכת לנו עתה היא מידת ה"נקה" ובה מקווים אנחנו שינהג כלפינו, המידה השנייה לא שייכת אלינו באותה שעה שהרי היא נוגעת רק למי שאינו שב בתשובה. יהי רצון שנזכה לראות בישועת ישראל ובמפלת שונאינו כמאמר הפסוק האחרון של הנביא יואל: "...ונקיתי דמם לא נקיתי..."

אחד מיסודות התורה היא האמונה בקיומו של גמול לכל אדם התואם את מעשיו. אולם הבנת הגמול הזה הפכה לאחת הבעיות המטרידות ביותר בתחום האמונה הדתית, ולא בכדי נכתב עליה ספר שלם מספרי המקרא הלא הוא ספר איוב. למראה עינינו פעמים רבות מתגלים אירועים שבהם לא ניכר קיומו של הגמול ופעמים שאפילו הוא נראה הפוך ממה שהיינו מצפים לראות. ישנם מרכיבים רבים שצריך לדון בהם בניתוחה של סוגיה כבדת משקל זו, אולם ננסה לציין הבחנה אחת חשובה שקשורה אליה.

חשוב לחלק ולהבדיל בין המתרחש בעולמו של האדם הפרטי ובין האירועים שמתרחשים בעולמה של האומה כולה. בעולמו של האדם הפרטי פעמים רבות פגשנו וכנראה עוד נסיף ונפגוש מצבים שבהם סופו של האדם נראה עלוב ולא תואם את מאמציו והשתדלותו במהלך חייו. למקרים כאלו הדגישו חז"ל את שנרמו כבר בתורה שמראית עינינו היא רק חציה של התמונה מאחר וקיים גם העולם הבא שזמנו אחר המיתה ובו ישנו שכר שמאזן ומסדר את התמונה כראוי.

במישור הלאומי התמונה שונה ובה הגמול קיים בעולם הזה עצמו. אלא שכאן נדרשת סבלנות והבנה שהגמול מופיע בסוף ובו אכן יהיה טוב ואחרית דבר תהא טובה מראשיתו. כשמדובר בהיסטוריה של עם ברור שתהליך כזה יכול להיות ארוך ופעמים רבות היחיד לא יזכה לראותו. בני ישראל במצרים היו משועבדים שנים רבות ורבים מהם מתו בצערם הגדול כשרק הדור האחרון זכה לראות את עשרת המכות ויציאת מצרים. עם זאת נשים לב שלא מדובר באחרית הימים ממש, אלא מדובר בסוף תקופה ועם ישראל זכה כבר לכמה וכמה ישועות ונחמות, צוררים רבים ירדו מעל מפת ההיסטוריה ועם ישראל המשיך בדרך וכעת אף זכה לשיבת ציון ששום עם לא זכה לכמותה. הדברים דומים גם בגמול הרשעה, נפילתה לפעמים מתעכבת לבוא והיחיד לא תמיד זוכה לראות בכאורה אך האומה בכללותה זוכה ומגיעה לראות בנפילת מלכות הרשעה והיא עצמה זוכה להגיע לחיי פריחה ושיקום.

כמה מנביאי ישראל הציגו את דבריהם בלשונן של יג' מידותיו של הקב"ה (יונה ד, ב; מיכה ז, יח; נחום א, ב-ג). יונה הנביא קבל על שרחמי הבורא

לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו | מו"ר הרה"ג יוסף קאפח זצ"ל

אנא תרמו בעין יפה להמשך הפקת העלון
 הליכות עם ישראל
 סניף 952
 חשבון 702371/25
 בנק לאומי

ש. האם העושים יין צריכים לשמור קדושת שביעית על הזגים (קליפות) שמהם הוציאו יין?
 ת. יש לשמור קדושת שביעית על הזגים.
 שמת משה - נחלת משה עמ' קע

בית הדין לדיני ממונות
בראשותו של הרה"ג רצון ערוסי שליט"א
 רב העיר קריית אונו וחבר מועצת הרה"ר לישראל.
 קורא לציבור הרחב להתדיין רק ע"פ דין תורה בכפוף לחוק הבוררות.
 יש אפשרות לערעור לפני הרכב נוסף.
 לפרטים יש לפנות אל מזכיר ביה"ד בכתב לבקשת בוררות, בציון פרטי הצדדים המלאים והמדויקים.
 בדואר אלקטרוני: bdmamonot@gmail.com
 בפקס: 1533-
 5351119 או לכתובת בית הדין לדיני ממונות: ת"ד 911 קריית אונו 55100

